

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Dnevno za celo leto . K 60.—, za pol leta . K 30.—,
tri leta . K 15.—, en mesec . K 5.—,
Redakcija in upravnništvo: Kopitarjeva ulica šte. 6.
Telefon šte. 50.

Inzerati: Enostopna petstvarsta (72 mm široka in 3 mm
visoka ali nje prostor) za enkrat po K 120.—
Poslano: Enostopna petstvarsta K 1.—. — tiskajo vsak
dan, izveniši nedelje in praznike, ob 2. uri popoldne

Upor slovenskih kmetov na Koroškem. Brezuspešni klici na pomoč.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 29. aprila: Že nekaj tednov je slovensko prebivalstvo po nemških četah zasedenih koroških ozemelj apeliralo na vlado in na armado kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev kakor tudi na mirovno konferenco, da naj se terorju, ki ga izvajajo nedisciplinirane nemške boljševistovske čete, stori konec in naj se prebivalstvo osvobodí. Ju-

goslovanska vlada temu apelu ni mogla ugoditi, ker je smatrala, da jo veže premirje, ki ga je bila mesca januarja tega leta sklenila ob intervenciji neke ameriške misije. Smatrala se je za vezano, čeprav so nemške čete skoro dan za dnevno premirje kršile z napadi, z obstreljevanjem in s topniškim ognjem, med drugim tudi na odprto mesto Velikovec.

Slovenski kmetje razorožili nemške tolpe.

Ko se je po Koroškem razširila vest o najnovejših dogodkih na pariški mirovni konferenci in je prebivalstvo videlo, da je izgubilo poslednje upanje in da se več ne more nadejati skorajšnjega rešilnega izreka oblastnikov pri pariški konferenci, je slovensko prebivalstvo koroških, od Nemcev zasedenih pokrajin, zlasti Rožne doline in pa med Velikovcem in Celovcem ležečega ozemlja, seglo po samopomoči, razorožilo le slabotno upirajoče se nemške

tolpe — ki pa so sicer deloma fraternizirale s prebivalstvom —, proklamiralo spojitve teh pokrajin s kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev ter naprosilo ob demarkacijski črti, ki so jo bile nemške čete zapustile, stoječe jugoslovanske vojaške oddelke, naj poskrbe za red in mir ter za varnost življenja in imovine in zlasti tudi za nujno potrebo prehrane vsled zanikrne organizacije prehranjevanja popolnoma izstradanega ljudstva.

Naše čete prišle na pomoč.

Na pomoč naprošeni oddelki jugoslovanske armade si niso mogli kaj, da se ne bi odzvali temu nujnemu pozivu, in so zasedli več slovenskih krajev onstran nemške demarkacijske črte, ne da bi bili nalteli na odpor. Med prebivalstvom, ki je jugoslovanske vojaške oddelke povsodi sprejelo z oduševljenjem, se je tekom mesecev zgodil popoln prevrat v čuvstvanju in naziranju, in sicer tudi v slovenskih vaseh, ki so bile doslej znane kot nemčurske. Prebivalstvo je namreč od nemško-koroške deželne vlade zamañ pričakovalo in zahtevalo red in hrano, koroška vlada pa se je izkazala za nesposobno, preprečiti se je izkazala za popolno anarhijo. Končno je prebivalstvo

spoznalo, da more red, varnost in prehrano zagamčiti in dati edino le jugoslovanska vlada.

V tukajšnjih krogih sodijo, da v dogodkih poslednje noči ni videti nikakršne sovražnosti zoper Nemško - avstrijsko republiko, s katero želi jugoslovanska vlada prijateljskega sporazuma. Upoštevati je, da je dunajski zunanji urad za zunanje stvari jugoslovanski vladi ponovno izjavil, da ne mara na noben način jamčiti za početje nemško - koroške deželne vlade in koroške »Volkswehr« in da se vsa promikanja ob demarkacijski črti kajpada gode brez prejudica za odločitev mirovne konference.

Vojaško poročilo.

Ljubljanski dopisni urad poroča 29. t. mes. ob 11. uri popoldne iz uradnega vira: V dravski dolini na zahodnem Koroškem in severno ter zahodno od Velikov-

ca se je na več krajih uprlo slovensko prebivalstvo proti nemško-koroškim oblastem in vojaškim tolпам, ki ropajo in terorizirajo ljudstvo. Na nekaterih mestih fronte

Wilsonov poziv.

Wilson je storil zopet eno onih velikih dejanj, zaradi katerih smo ga tolikokrat občudovali med vojsko. Spominjamo se še, kako so čarodejno delovale njegove poslanice narodom, usužnjnim v letih vojske po najkrutejšem militarizmu, po surovi sili, po lažimoči državnih mogočnjakov. V našo vojno ječo je prihajala njegova beseda kakor žarek jasnega solnca, v splošni zmedbi so se svetila njegova načela kakor razodetja iz boljšega, lepšega in pravičnejšega sveta. In priznati je treba, da je imela Amerika v svojem predsedniku morda še močnejše orožje nego v svoji armadi.

Svoje medvojno delo nadaljuje Wilson sedaj ob času mirovnega posveta. Kakor svoj čas v državah, obdanih po blokadi entente, je nastalo sedaj v Parizu zadušljivo, nezdravo ozračje. Štirje močje so sedeli pri mizi in so odločali o usodi, o življenju in premoženju milijonov ljudi. Ti milijoni niso vedeli in niso smeli vedeti, kaj se godi v posvetovalnici mirovni odposlancev. Bile so to razmere, kakor nalašč ustvarjene, da se zaležejo v njih diplomatske spletke, nasilja, krivice in — prihodnje vojske. Tedaj se je Wilson odločil, da odpre okna, da spusti svežega zraka v zatohli Pariz in da spet dá besedo narodom.

Pozval se je s posebno poslanico na italijanski narod, naj on odloči, ali ravna njegova diplomacija prav, ko skuša preprečiti tak mir, ki naj bi v bodoče onemogočil nove vojske; ko hoče nanovo usužniti male narode; ko ustvarja novo Avstrijo-Ogrsko, ki bi samo čakala prilike, da z mnogimi žrtvami njenih državljanov zopet razpade; ko išče novih zvez in stika z militaristično Nemčijo, da ob ugodnem času ponovi svetovno žaloigro, katero k sreči ravnokar zagrinja zastor zgodovine.

Gotovo je, da bo italijanska vlada napela sedaj vse moči, da potvori pravo mišljenje svojega ljudstva. Še nadalje se bodo vršile demonstracije, ki bodo zahtevale Reko, Zader in Split ter kričale po novi vojski. A prav tako je tudi gotovo, da Wilsonov poziv ne bo ostal brez odmeva. Italijanski narod bo slišal Wilsonovo besedo, in pride čas, ko se bo ravnal po njej tudi proti svoji diplomaciji.

no prišli k našim predstražam ne samo slovenski voditelji, ampak tudi prejšnji nemurji in so jih obvestili, da je ljudstvo na nekaterih mestih pregnalo nemške oblasti in vojaške tolpe. Prosili so, naj naši oddel-

ki zasedejo različne kraje in s tem preprečijo razširjenje anarhije. Naši oddelki so v nekaterih smereh napredovali, zasedli nekaj vasi in vzpostavili red.

kateremu načeljuje vseučiliški prof. Danes in katerega člani so docent dr. Dvorsky, prof. dr. Nikoljan, ing. Para, profesor Paul in dr. Koutsky.

Zakaj je Wilson izdal svojo noto?

LDU Pariz, 28. aprila. (ČTU) Kakor poroča »Matin«, je bila razglasitev Wilsonove note prezgodnja. Wilson je hotel svojo izjavo v soglasju z Lloyd Georgejem in Clemenceaujem, katerima je bila poznana vsebina note, razglasiti šele v trenutku, ko bi se Italija branila sprejeti Wilsonove predloge. Ko so se pogajanja še vršila, je izvedel Wilson, da nameravajo v Rimu po-

nalogo Orlanda nalepiti letake, ki naj označijo priklopitev Reke k Italiji. Iz tega je sklepal Wilson, da smatra italijanska vlada pogajanja kot končana ter se je odločil za publikacijo svoje note.

LDU Ženeva, 28. aprila. (ČTU) »Progress« doznava, da namerava Amerika podpirati Srbijo z bojkotom Italije.

Ne strašijo se nove vojske!

LDU Berlin, 28. aprila. (ČTU) Iz Milana se poroča: Vrnitev Orlanda iz Pariza je zelo razburilo duhove v Italiji. V Milanu in v vseh zgornje italijanskih mestih so razobešene zastave in povsod se je pokazalo, da se strinja celokupno prebivalstvo

z Orlandovim korakom. Povsod se vidijo Wilsonove karikature. Naziranje posameznih strank o položaju je zelo različno. Meščanske in konstitucionalne stranke se ne strašijo nove vojske.

Italijani se bodo vrnili v Pariz.

LDU Milan, 28. aprila. (ČTU) »Secolo« poroča, da se bo italijanska delegacija

z Orlandom in Sonninom po dovršeni izredni seji parlamenta vrnila v Pariz.

Italijanski državni zbor bo odločil.

LDU Rim, 28. aprila. (ČTU) Italijanski parlament je sklican na dan 29. t. m. Socialistične stranke nameravajo energično protestirati proti vladni politiki, ki ogroža

deželo z novo vojno. Kakor poroča »Corriere della Sera«, se bo parlament v eni sami seji bavil z vprašanjem zaupnice vladi.

Wilsonov spor z Japonci.

LDU Lyon, 28. aprila. (ČTU) »Progress de Lyon« doznava iz Pariza: Amerikanska vlada je baje odločena zabraniti Japoncem zasedbo nemških otokov v Tihem oceanu in Kiaočaua. Wilsonova izja-

va proti vsem tajnim pogodbam se označuje kot predhod novih dogodkov. Tokijska vlada je bila že davno pripravljena na Wilsonov odpor proti trajni zasedbi Kiaočaua po Japoncih.

Cehi pri zrinjsko-frankopanski slavnosti.

LDU Praga, 28. aprila. (ČTU) Davi je odpotovala iz Prage v Zagreb deputacija, ki se bo udeležila slavnosti povodom prevzeta zemskih ostankov obeh hrvatskih mučnikov Zrinskega in Frankopana. Pri deputaciji so soudeleženi vrhovni poveljnik čehoslovaških čet dr. Schreiner, predsednik narodne skupščine Tomašek in delegati narodne skupščine dr. Franke, Kvapil in pesnik Machar.

Za poglobitev odnošajev med Cehi in Jugoslovani.

LDU Praga, 28. aprila. (ČTU) Dne 21. marca je bila pri čehoslovaškem uradu sa tujece v Pragi ustanovljena jugoslovanska komisija, katere naloga je, okrepitev

in poglobitev odnošajev z jugoslovanskimi deželami. Trenotno se peča ta komisija z zagotovitvijo redne zamenjave čeških in jugoslovanskih listov, v kolikor to dopuščajo prometne razmere, nadalje z zagotovitvijo zanesljive informacije čehoslovaški javnosti o položaju v jugoslovanskih deželah in obratno. Poglavitni povod ustanovitve te jugoslovanske komisije pa je bilo nesoglasje, ki se je pojavilo v preteklih dneh v jugoslovanskih deželah radi dozdevnega stališča čehoslovaškega naroda v obnejnem vprašanju kraljevine SHS. Neinformiranost, iz katere je nastalo to nesoglasje, ima svoj vzrok v moteni zvezi med javnim mnenjem čehoslovaške republike in kraljevine SHS. Komisija skrbi končno za to, da pride jugoslovansko dijaštvo, ki se je sedaj v velikem številu dalo inkskribirati na čehoslovaških šolah, v kolikor mogoče tesne odnošaje z našim javnim življenjem in da se spozna z našimi kulturnimi ustanovitvami. Komisija, ki sestoji iz 25 članov, je volila akcijski odbor,

Cehi z nami.

LDU Praga, 28. aprila. (ČTU) »Pravo Lidu« piše k reškemu vprašanju med drugim: Danes grozi Evropi nova vojna, vojna Italije z Jugoslavijo, ki ima namen onemogočiti Jugoslovanom izvoz njihovih produktov na Jadranskem morju. To so posledice tajne diplomacije in imperialistične zunanje politike. Ta svet je že tako nit vojae in neopravičenost italijanskih zahtev tako jasna, da ni mogoče misliti, da bi radi Reke še enkrat izbruhnili vojna. Če nikdo drugi, tedaj bo to gotovo oviral italijanski proletarijat. Mi čutimo globoko simpatijo za Jugoslavijo ne samo raditega, ker se je na naši strani bojevala za naše pravice, temveč tudi radi tega, ker smo v mnogem oziru navezani drug na drugega. Samoobsebi razumljivo je tedaj, da bi radi videli, da Jugoslavija izide zmagujoča iz tega konflikta, opirajoč se na pravo, ki ga je Wilson ob odobravanju celokupnega delavstva in vse demokracije oznanil svetu.

Socialisti pozdravljajo Wilsonovo pismo.

LDU Amsterdam, 28. aprila. (DunKU) Tukajšnji zastopnik Wolffovega urada je imel razgovor z angleškim vodjem delavcev Macdonaldom. Na vprašanje, kaj je naloga socialistične konference, je odgovoril Macdonald, da mora konference predvsem razmotrivati zopetno vzpostavitve socialistične internacionale. Tudi je potrebno, da se v vprašanjih miru in predlogov, ki se trenutno stavlja v Parizu, obrnejo do evropske demokracije. O položaju v Parizu je omenil Macdonald, da mora predvsem dati izraza veselja nad razglasitvijo Wilsonovega pisma. Danes ne moremo več strpeti, da štiri osebe, in če so še tako znamenitne, prevzamejo naše nalogo rekonstrukcije Evrope. Vsak, kdor ima interes na pravem miru, mora upati, da je Wilsonovo pismo znak za to, da zvejo narodi, kaj se odigrava za kulturni sami.

Ameriški Italijani na delu.

LDU Frankfurt ob Meni, 28. aprila. (ČTU) Iz Ženeve se poroča: Pariškim listom javljajo iz New Yorka, da je v vladnih delavnicah v Detroitu stopilo več sto italijanskih delavcev v stavko, češ, da nočejo delovati z vlado, ki hoče Italijo spraviti ob vse uspehe zmage.

Resnica prihaja na dan.

LDU Haag, 27. aprila. (DKU) »Hollands Nieuws Bureau« javlja iz Londona: Pariški poročevalec lista »Times« javlja svojemu listu: Sedaj je splošno znano, da postopajo italijanske oblasti na zasedenem ozemlju Dalmacije z veliko samovoljnostjo.

Celo mirne meščane internirajo v Sardiniji, ne da bi jih prej postavili pred sodišče ali da bi bila kaka preiskava proti njim. Na južnem Tirolskem so italijanske oblasti prepovedale v šolah pouk v nemškem jeziku. Ravno tako so duhovnikom prepovedali, pridigovati v nemščini. Več nemških krajev je moralo spremeniti svoje nemško ime v italijansko. Mirovna konferenca je dobila iz teh krajev že več pritožb zaradi postopanja italijanskih oblasti. Poročila aliranih častnikov, ki bivajo v teh krajih, potrjujejo upravičenosti pritožb prebivalstva.

Poljska ofenziva proti boljševikom.

LDU Berlin, 28. aprila. (ČTU) Kakor poroča varšavsko vojno poročilo, so zavzeli Poljaki na široki podlagi zasnovano ofenzivo proti boljševikom in da so imeli veliko plena. Pri zavzetju Vilne, Lide, Novogrodeska in Baranovičev so Poljaki zavzeli okroglo 2000 boljševikov. Boji za Vilno so trajali tri dni.

Budimpešto bodo zasedli?

LDU Bukarešta, 28. aprila. (ČTU) Kakor trdi »Dacia«, delajo v Bukarešti velike priprave za slučaj zavzetja Budimpešte. Trdi se, da hočejo po zavzetju Budimpešte potom entente tjakaj odpotovati kralj Ferdinand, rumunski prestolonaslednik Karel ter generala Franchet d'Esperay in Berthelot.

Pogromi proti židom.

LDU Varšava, 19. aprila. (PBA.) List boljševikov v Vilni, »Mlotk« poroča v svoji številki z dne 6. t. m. o velikih pogromih proti židom. V Ukrajini so v Proskurovu baje usmrtili 4000, v Balti pa 800 židov.

Iz pokrajine.

k 1. maj. Osrednja vlada v Belgradu je prepovedala praznovanje 1. maja. Ta prepoved za Slovenijo ne velja.

k Na naslov finančnega ravnateljstva smo prejeli z Vrhnike: Nedavno se je ustanovil carinski urad na Vrhniki, ki so mu dodelili 9 uslužbencev finančne straže v svrhu kontrole carinske meje ob zasedenem ozemlju. Za to moštvo pa se ni prekrbilo niti stanovanja, niti hrane. Moštvo mora opravljati težko službo noč in dan, v prostem času pa mora ležati na klopih ali celo na tleh z lačnim želodcem. Namesto plače dobivajo nekake predujeme, ki pa seveda niso v nobenem razmerju z draginjo. Ali je mogoče, da se v demokraciji državi z nižjimi uslužbenci tako postopa? Naj vzamejo to vprašanje pristojni krogi v pretres, ker se ogorčujejo nad takimi razmerami ne samo prizadeti uslužbenci, temveč tudi drugi ljudje.

k Glas od naših ujetnikov v Italiji. Prejeli smo: Jugoslovanski častniki, ujetniki iz tabora Teano, presso Caserta, Italija, povečini stari »kranjski Janezi« po-

šiljajo svoji majki Jugoslaviji prisrčne pozdrave in voščijo vsem bratom in sestram prav vesele velikonočne praznike. Vsi smo zdravi in godi se nam dobro? Italijansko podnebje nam ne ugaja in vsi že težko pričakujemo dne, ki nas popelje v novo svobodno domovino. Mnogo nas je tu, ki smo že 6. mesec v ujetništvu, pa nismo dobili nobenih poročil od doma. Navezani smo le na tuzemsko časopisje, ki je delovalo zadnje mesece z vso paro proti Jugoslaviji. Mi ne verujemo, vseeno nas pretresa mraz, ko vidimo, da se nikdo ne briga za nas ujetnike, da ne vemo, kdaj se povrnemo domov in da ne vemo odgovora na vprašanje, kaj bo z nami, povečini »kriegsmatulant«, ko pridemo v domovino. Pozdrav našemu »eksstricu«, župniku Martinu Škerjancu, kateremu želimo ondo sreče pri delovanju za ujetnike. — Masič Dore, Koman Maks, Benedikt Valentin, Jančič Čedomil, Klišanec Ivo, Ljubič Matko, Dežman Joško, Sever Gustl, Bedenk Vinko, Eržen Rafi, Brihta Emil, Keršič Peter, Simončič Pavel, Urbanc Stanko, Praprotnik Edvard, Sedej Jože, Jermol Jože, Strniša Franc, Baš Fr., Hrast Oskar, Žagar Martin, Bregant Alfr., Brezovšek Avgust, Pušar Srečko, Toš Franc, Havranek Jozo, Pretnar Jože, Vukanovič Branko, Briški Lojze, Kastelic Robert, Golob Franc, Rauh Metod, Jakofčič Ciril, Springer Lojze, Štibilj Janez, Elaršek Vladko, Zorič Leopold, Lapajne Alfonz, Svet Jaka, Zupančič Milan, Hutter Lojze, Peče Ernest, Samida Walter, Hoffman Edvard. — Teano, dne 3. aprila 1919.

k Kdo je kriv? Tako se izprašujemo drug drugega, a odgovora ne ve nikdo. Pri nas v vodiški občini že več kot dva meseca nismo dobili sladkorja, kako je po drugih občinah kamniškega okraja, nam ni znano. (Enako! Op. ur.) Beremo, oziroma slišimo, da ga v okraju ljubljanska okolica dobivajo redno. Kolike vrednosti je sladkor pri otrocih, bolnikih in starih ljudeh ve vsakdo, znano je pa tudi vsem, da je v vsaki občini kaj ljudi, ki imajo le svojo plačo in družega nič. Z moko je še slabše. Začetkom januarja smo dobili nekaj grenke, skoraj popolnoma neužitne moke. Dne 19. t. m. smo pa dobili 2½ kg moke na osebo. Naj porabimo to za mesec februar, marec ali april? V naši sosednji občini Šmartno pod Šmarno goro, ki je pa v okraju ljubljanska okolica, so dobili pred prazniki po 10 kg moke za osebo. Ali nismo vsi v eni državi? Zakaj ni povsod enaka mera? O petroleju in masti niti govora ni. Prosimo pomoči od tam, kjer je mogoča.

k S kamniške proge. Prejeli smo: Sicer se mi ne zdi umestno, vsak najmanjši nedostatek na železnicah žigosati po časopisju, ker upamo vsi, da bo sčasoma vse boljše. Nerednosti pa, ki se dajo takoj odpraviti, naj se pa takoj odpravijo. Na domačskem kolodvoru vladajo razmere, ki jih vojska nikakor ne opravičuje. Pripetilo se mi je že večkrat, da kljub pravočasnemu prihodu nisem dobil listka. V vlaklu sem moral doplačati »kazen«. Plačal sem, četudi nerad ter si mislil: »Nisi bil tako srečen, da bi bil dobil listek — se moraš pač udati v usodo. Da ti je na domačskem kolodvoru po polurnem prerivanju gospod načelnik zaprl blagajno pred nosom, to so

pač razmere! Danes, 28. aprila zjutraj, se mi je pripetilo isto, ker sem bil pa slabo razpoložen, sem se doplačilu uprl. Na ljubljanskem državnem kolodvoru so nas take »tičke« pridržali in zahtevali plačilo kazni v znesku po 6 K. Gospod revizor, ki je stal, menda slučajno, pri izhodu, se je blagovolil izraziti: »Vsaj poznamo te tičke, vsi morajo plačati kazen po 6 K — in vratar k temu?« Vsaj so nam telefonirali iz Domžal, da ni nihče upravičeno stopil v vlak brez voznega listka. Vlekli so nas nato v postajno poslopje in ker sem se upiral plačilu kazni, so me zapisali. Kaj se je zgodilo z drugimi, ne vem, ker se mi je mudilo. Toliko v vednost prizadetim, naj z občinstvom ravnajo bolj demokratično in na naslov železniške uprave, da tozadevno napravi red. (Od popolnoma zanesljive strani smo izvedeli, da je bila včeraj zjutraj, ko je kamniški vlak privozil na domačsko postajo, še polna čakalnica ljudi, ki so čakali na vozne listke. Ljudje gotovo niso krivi, da niso dobili voznih listkov in zato je vsaka kazen neopravičena. Op. ur.)

k Sv. Jakob ob Savi. Zelo neredna je poštna zveza Ljubljana—Dol—Sv. Jakob. Dasi smo komaj 8 km oddaljeni od Ljubljane, potrebuje pošta mnogokrat dva do tri dni, da dospe iz Ljubljane v Sv. Jakob. Tako n. pr. prejme naročnik »Slovenca« list šele čez dva ali tri dni potem, ko je izšel. Odkod vendar ta nered? Ali ni mogoče ničesar ukreniti proti temu, da imamo ravno v ljubljanski okolici najslabše poštne zveze?

k Višji šolski svet v Ljubljani je imenoval Cirilo Rakovec, suplentinjo v Hote-drišci, za začasno učiteljico na štirirazrednici v Dobrlivasi s pravno veljavnostjo s 1. velikim travnom 1919.

k Ustanavljanje društev. V zadnjem času se množe slučajji, da prijavljajo ljudje ustanovitev društev po predpisih starega avstrijskega zakona o društvenem pravu z 15. novembra 1800, št. 134 drž. zak., deželni vladi za Slovenijo, dasi je ta zakon že davno razveljavljen in velja sedaj naredba Narodne vlade SHS v Ljubljani št. 134 z dne 25. novembra 1918, Uradni list št. 14. Določbe te naredbe se glase: § 2. Društvo mora ustanovitev, pravila in sedež društva, dalje člane vodstva tekom treh dni naznaniti pristojni oblasti. Enako je naznaniti vsakokratno izpremembo teh okolištin. § 5. Pristojna oblast je okrajno glavarstvo, v mestih z lastnim statutom magistrat. (Tam, kjer je v mestu policijsko ravnateljstvo, pa to.) § 6. Vse vloge društev so proste kolka. Občinstvo se opozarja na to naredbo, da se je drži in tako izogne časovnim zamudam in nepotrebnim stroškom.

k Američani v Sarajevu. Član ameriške komisije za prehrano, polkovnik Lawrence, je došel v spremstvu večih častnikov v Sarajevo.

k Pretepi radi spominske plošče cesarja Frana Josipa. Iz Sarajeva poročajo: Hrvatsko podporno društvo »Napredak« ima v svojem poslopu vzdano spominsko ploščo, v kateri je vklesano ime cesarja Frana Josipa, Sarajevska omladina je zahtevala, naj se plošča odstrani, čemur pa se je odbor društva uprl. Vsled tega je

došlo do pretepa, pri katerem je posredovala tudi policija. Nekoliko omladincev so zaprli.

V 4% državnem posojilu je denar najbolj varno naložen!

Iz Ljubljane.

I Dramsko gledališče v Ljubljani proučavi prenos kosti Zrinjskega in Frankopana s predstavo »Tugomera« ob znižanih cenah. Predstava se vrši v torek, 29. t. m. ob pol 8. uri zvečer.

I Akademiki, ki so delovali pri cvetličnih dnevih in nedeljski prireditvi se vabijo na važen razgovor danes zvečer ob 8. uri v Narodno kavarno, zadnja soba.

I Moderni in higijenični kosmetiki. Nazanjamo, da sklene gosp. dr. Ivan Pintar ta ciklus svojih predavanj v sredo, dne 30. aprila v veliki dvorani Mestnega doma s predavanjem o negovanju las. Vabimo k obilni udeležbi. Vstopnina 1 K.

I Iz mestnega dekljskega liceja. Na mestnem dekljskem liceju je oddati službo ravnatelja s prejemki ravnateljev državnih srednjih šol. Prošnje je vlagati do 25. maja 1919 pri predsedstvu mestnega magistrata.

I Ljubljanske banke na dan 1. maja ne uradujejo.

I Učiteljski aproviacijski odbor ima v petek, dne 2. maja, ob 5. uri popoldne sejo. Vazno.

I Državna posredovalnica za delo nanaša, da se je osrednji urad kakor tudi podružnica za Ljubljano in okolico preselil s 27. aprilom v svoje nove, velike in moderno urejene prostore v Gradišču, nasproti dramskega gledališča (v Lukmannovo hišo). S tem bo posredovalnici v mnogo večji meri možno ustreči vsem interesentom. Uradne ure za stranke so od 9. do 12. ure in od 2. do 4. ure V nedeljah, praznikih in sobotah popoldne se ne uraduje.

I Nekaj Singerjevih krojaških in čevljarških strojev, novih in deloma že rabljenih, bo oddanih potom Urada za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22. na obrtnike po cenah okoli 1000 K. Interesenti naj se zglasijo naikasnije do 10. maja, pozneje bo tvrdka z ev. ostalimi stroji sama razpolagala in ne bo več vezana na od Urada za pospeševanje obrti določene ji cene.

Politična kronika.

p Spor med bosenskim muslimani. Iz Sarajeva poročajo: Glasilo muslimanske organizacije »Jednakost« je prenehalo izhajati zaradi spora v političnem mišljenju bosenskih muslimanov. Došlo je do spora med člani uredništva in šerifom Arnavtovičem. Člani uredništva »Jednakosti« so

izstopili iz uredništva, vsled česar je list prenehal izhajati.

p Manifestacije v Sarajevu. Iz Sarajeva poročajo: Z ozirom na vest, da so Italijani povzročili s svojim intransigentnim postopanjem težko krizo na mirovni konferenci, se je zbrala v petek zvečer pred poslopjem deželne vlade velika množica občinstva, ki je burno manifestirala za jugoslovansko Reko in našo Primorje. Čuli so se živijo-klici na Ameriko, Angleško, Francosko in Wilsona. Med manifestanti je bilo opazati zlasti veliko število mohamedancev.

Repertoire narodnega gledališča.

Drama.

Dne 29. aprila, torek: »Tugomer«, znižane cene. Izven abon.

Dne 30. aprila, sredo: »Moč teme«, delavska predstava. Izven abon.

Dne 1. maja, četrtek, popoldne: »Krojaček junaček«. Abon. B 48.

Dne 2. maja, petek: »Revolucija«. Abon. A 38.

Opera.

Dne 29. aprila, torek: »Maion«. A 3/40.

Dne 30. aprila, sredo: »Prodana nevesta«, delavska predstava. Izven abon.

Dne 1. maja, četrtek: »Mamzell Nitouche«. Izven abon.

Dne 2. maja, petek: Zaprto.

Kako je v Postojni.

Kaj si vse domišljajo Italijani in kako postopajo z našimi ljudmi v zasedenem ozemlju, dokazuje sledeče:

Kakor vsako leto, tako so tudi letos pri božjem grobu v Postojni gorele bele, rdeče in višnjeve električne žarnice. Italijani so takoj »ugotovili«, da je postojnski g. dekan letos to nalašč napravil, in ni dosti manjkalo, da niso Italijani njega in tudi monterja, ki je to napravil, aretirali in ju odvedli v takozvano laško »poboljševalnico« v Trst (ulica Tigor).

Neka gospodična je bila ob velikonočnih praznikih oblečena v belo bluzo z višnjevim ovratnikom in rdečo kokardo. Na njen dom je prišel karabinjer, in omenjena gospodična je morala bluzo takoj sleči.

V gostilni na Kolodvorski cesti je bil na velikonočni ponedeljek ples. Ker domača hčerka ni hotela z nekim italijanskim vojakom plesati, ji je zagrozil, da jo takoj usmrti, ako gre plesat s kakim civilistom. Godec je to izvedel, popokal svojo harmoniko, zapustil gostilno in odšel domov ter tako napravil prav dobro delo in mogoče preprečil pretep ali še celo poboj. (Plesov bi se pa tudi Postojnčani lahko vzdržali v tem kritičnem času, ko visi njih usoda na zelo tanki nitki in ko grezno trpe pod Italijani in so se jih že tako naveličali. Mislimo, da v plesu pač ne bodo našli utehe. To jim moramo tudi šteti v zlo! Op. ured.)

Vsaakega količkaj osumljenega, ako n. pr. zavpije: Živela Jugoslavija! takoj odvedejo v Trst v ulico Tigor. Vklenejo ga kakor največjega hudečelca, in sicer tako trdo, da mu postanejo roke kar plave in

da se mu pritisk verige pozna še par dni potem. Dotični, ki se nahajajo tam, so imeli za velikonočne praznike tak poboljšek, da so dobili le enkrat na dan jesti. Sploh pa je v tem zaporu tako, da se Bogu smili. Jedo kakor prasci, ker jim baje še žlic ne dajo.

Italijani tudi govore, da bodo morali zasesti Ljubljano, da bo ondotno prebivalstvo imelo kaj jesti. Mislimo pa, da se take daleč pač ne bodo spozabili, ker to bi bilo zanj poguba. Tukaj bi mu pa menda postalo prevroče, ne kakor v kraških hribih, ko mu je vedno mraz in bi moral odkuriti, odkodr je prišel.

Žalostno pri vsem pa je, da se dobe v Postojni še ljudje, boljše rečeno narodne izdajice, ki se hlinijo Lahom s tem, da ovajajo — in se celo na ovadbah podpisujejo — one, ki so prekoračili demarkacijsko črto. Tudi te bo doletelo prej ali slej zasluženo plačilo.

Po svetu.

Zgodbe o pisemskih znamkah. Odkar nabirajo poštno znamke in izdajajo nekateri po tisoče in tisoče zanje, je bilo pa tudi dosti prebranih goljufov, ki so te pisemske znamke potvarjali in ponarejali. Med temi tiči so bili pa tudi prav posebni »strokovnjaki«. Nekateri so si izmislili lumparije, ki gredo daleko preko vseh navadnih mej. L. 1897 so prinesli pariški listi vest, da pride v Pariz za dalj časa tuj monarh, kralj Marie I. iz Sedanga. Sedang da je otok blizu kitajske obale, občinstvo mora kralja spoštovati, ker je prostovoljno priznal francosko oblast, ko so hoteli Angleži otok zasesti. Kmalu potem je tisti kralj res prišel, spremljan od dveh ministrov in par črnih strežajev. Kralj se je nastanil v najimenitnejšem pariškem hotelu, je prihajal veliko ven na cesto in sicer zmiraj v bogati obleki, posejani z dragimi kameni. Tudi ministra sta pokazala, da imata dosti denarja. Nekega dne dobijo uslužbenci hotela v kraljevem papirnem košu pisemske ovitke s posebnimi pisemskimi znamkami. Bile so to znamke kraljestva Sedang, zelo pisane, zelo velike in zelo originalno slikane. Prišle so v roke nekega trgovca in ta je takoj videl, da bi se dala z njimi napraviti velikanska kupčija. Podkupil je uslužbence hotela in ti so mu nosili pisemske ovitke z znamkami. Kmalu so pa zvedeli tudi drugi trgovci o teh znamkah, v krogih nabiralecve znamk se je razširila vest o njih in v par dnevih je zrasla cena na tisoč frankov za vsako znamko.

Več pariških trgovcev s pisemskimi znamkami se je sedaj zmenilo, prosili so za avdienco pri kralju in so ga vprašali, če jim prepusti prodajo svojih znamk za Evropo. Kralj jim je rekel, naj vprašajo njegovega ministrskega predsednika, in ta je sklenil z njimi pogodbo; vplačali so takoj veliko svoto in dobili za to monopol za trgovino s temi znamkami za celo Evropo. Minister je imel naravnost dragoceno zbirko najrazličnejših znamk tega odličnega kraljestva in se je s težkim srcem in za težen denar odločil, da proda ta biser. Ko

»Bila kupčija sklenjena, je pa kralj s svojimi ministri in drugim spremstvom naenkrat izgubil. Kajti vse skupaj je bila samo velikanska goljufija, vprizorjena po nekaterih Japoncih, da so izvalili trgovcem denar iz žepov. Pa bi vkljub temu cela stvar še ne bila prišla tako hitro na dan, ko bi ne bil neki učenček, srečni posestnik take znamke, pisal uredništvu nekoga časopisa, naj mu vendar pove, kje je ta čudežni otok Sedang. Sedaj šele so dognali, da ga sploh ni. Cela Francija ni imela geografa, ki bi bil že takoj v začetku povedal, da takega otoka ni, ali pa vsaj pogledal v atlant. Kakor rečeno, so bili to Japonci in tam so Indii sicer največji ponarejalci pisemskih znamk. Japonci imajo prav strahovit talent za potvarjanje znamk najrazličnejših načinov. Pa tudi Amerikanci se dobro razumejo na to. Družba Amerikancev je kupila pred par leti neki otok v Tihem oceanu nalašč zato, da je izdajala pisemske znamke z imenom tega otoka; pa je bil otok popolnoma neobuden in seveda brez vsake pošte. Znamka je precej velika, v sredi je skalnat otok, ob kojega obali je zasidrana stara ladja. Da je ponarejena znamka včasih tudi več vredna kakor prava, se pa tudi dogodi. Ko je obstojalo še kraljestvo Napolj, so se prikazale l. 1858 ponarejene znamke po dva grana ali vinarja. Rabili so jih za pisma, in na tisoče takih pisem je bilo že odanih, ko so prišli na to, da so ponarejalci znamk goljufali pošto že več mesecev. Nekaj podobnega se je zgodilo leta 1859 v veliki vojvodini toskanski, kjer so prav dobro ponaredili celo takozvani vodeni znak na znamkah. Te ponarejene znamke imajo danes na trgu veliko večjo vrednost kakor pa prave znamke iste vrste.

Svojeglavni tank. V Parizu se je dogodil čuden slučaj z nekim tankom. Slučaj bi bil lahko postal tragičen, a ostal je v komični vlogi. Tank, ki se je vračal s front — včasih jih kar po petdeset defilirajo skozi pariške ulice — je bil ušel, ko se je ognil nekemu avtomobilu, v skladišče za prtljago na orsajskem kolodvoru, ko da hoče potovati v vlak. K sreči se je ustavil, predno je prišel na pod od debelega stekla, odkjer bi se bil zrušil na uboge delavce v podzemlju.

Ruski car Ivan Grozni je zahteval nekoč od moskovskih meščanov polno nerico živih muh, češ, da jih rabi za zdravila. Ker pa moskovski meščanje niso mogli toliko muh naloviti ali nameriti, so morali plačati globo 5000 rubljev.

Največje sveto pismo na svetu je pisano v hebrejskem jeziku ter tehta 320 funtov. Trije moški ga imajo dosti nesti. Rečeno sveto pismo ima svojo zgodovino ali bolje povedano svojo legendo. V letu 1512. je baje ponudil benečanski sindikat papežu Juliju II. težo svetega pisma v zlatu. Torej toliko zlata, kolikor tehta sveto pismo. Julij II. je to ponudbo odklonil. Koliko milijonov je danes vredno to sveto pismo!

Ruski car Peter Veliki je v vsem svoje sile preizkušal. Rad se je vozil v nevihti po razburkanem morju. Nekoč je jadral s poslanikom tuje države ob strašnem viharju v K... Poslanik je trepetal od

strahu ter je očital carju: »Niso me poslali na Rusko, da bi utonil, moj kralj in gospod bo zahteval od Vašega Veličanstva zadoščenja zame, če utonem!« — »No«, je odgovoril car smehljajoč se, »če se to zgodi, utoneva oba in zadoščenje z nama vred.«

Poznal jih je. Car Aleksander I. je obiskal kneza v Weimaru. Zgovarjali so se tudi o slavni univerzi v Jeni, in car je izrazil željo, da bi rad poznal jenenške visokošolce. Rekel je, da to pač ne bo težko, ker vojvoda kar lahko zopove, naj jima napravijo dijaki špalir, kadar prideta v Jeni. Znani vojvoda Karel Avgust se je fino smehljaj in dejal: »Bomo videli, kaj se da napraviti.« Uro pozneje pošlje vojvoda kurirja s posebnim poveljem na rektorja univerze v Jeni, prihodnjega dne se pa napoti s svojim gostom sam tja. Sedela sta skupaj s carjem v odprtem lovskem vozu in bila sta odaljena od mesta še kake četrt ure, ko že zagledata dijake: cela množica jih je stala na levo in desno ob poti, po kateri je šel vojvodov voz. Pretkano se vojvoda smeje, ko nagovori cesarja: »Vse jih boste videli, vse, te pridne dijake, nobeden ne bo manjkal.« In res je bilo tako. V dolgih vrstah so stali tam, trobarvne trakove okoli prsi, pisane čepice na glavi. Car je pregledoval njihove dolge vrste; ko prideta z vojvodo do mestnih vrat, mu reče: »Toliko sem že slišal o nemirnem duhu nemške akademične mladine, a tudi v Rusiji ne bi našel večje pokorščine kakor so jo pokazali ti dijaki, postavivši se na vaše povelje v špalir.« Karel Avgust seže v žep in da carju list papirja pa smeje se zraven: »Mi hočete brati ta list, Veličanstvo? To je tisto pismo, ki sem ga pisal rektorju s poveljem, da ga mora takoj nabiti na črni deski v veži univerze.« Cesar razgrne pismo in bere: »Ker bo jutri popoldne prišel v Jeni Njegova kraljeva Visokost, veliki vojvoda s svojim velikim gostom ruskim carjem, je vsakemu dijaku na moje izrecno povelje kar najstrožje prepovedano, pokazati se na tistih ulicah, koder se bosta peljala visoka popotnika.« Car je bil tiho in nekam čudno je gledal. Karel Avgust pa pravi: »Da, da, dobro jih poznam.«

Veličasten sprejem. Slavna pevka Adelina Patti je bila pozno v jeseni leta 1876. na Dunaju na umetniškem potovanju. Odtod bi bila morala iti v glavno mesto Rumunije, v Bukarešt. Vreme je bilo že zelo zimsko, nihče se pa ni bolj bal snega, ledu in mraza kakor lepa umetnica. Zato ni hotela po končanem gostovanju na Dunaju naprej v Rumunijo, kjer da ni drugega kakor led in sneg. Podjetnik pa, ki jo je bil najel — ali kakor pravijo: impresario — je bil pa poslal že agenta v Bukarešt in ta je telegrafiral na Dunaj, da je Atenej — umetniška stavba — že najeta in da so vsi prostori za vse predstave že prodani, in sicer za prav visoke cene. Impresario pove umetnici vse to, a ona odvrne jezna: »Ne grem in ne grem! Nikar se ne trudite, da bi me pregovorili. Ali mislite, da naj umrem tam doli v divji Vlaški od mraza? Saj je tam še hujše kakor v Sibiriji!« Jezen jo impresario zapusti, vedel je, da pri trinoglavni umetnici ne opravi nič, niti s prego-

varjanjem niti z najtehtnejšimi razlogi. Gre na brzojavni urad, da bi telegrafiral v Bukarešt, naj izplačajo že vplačano vstopnino; kar mu pride na misel dober izhod. Telegrafira tako-le: »Na vsak način morate prirediti umetnici veličasten sprejem. Telegrafirajte mi takoj tako-le: Rumunsko plemstvo se pripravlja, da bo Adelina Patti kar najsijajnejše sprejelo. Skoro gotovo pride o na kolodvor tudi ministri. Napovedan je sijajen spreved na saneb z bakljami, in vojaškim godbam je došlo povelje, da se sestanejo na kolodvoru.« — Zgodaj zjutraj prihodnjega dne dobi impresario naročeni telegram. Hiti z njim k Patti in ga ji prebere, ne da bi omenil niti z najmanjšo besedico, da se je prejšnji dan branila iti v Rumunijo. »Poglejte vendar, kako ljubeznivi ljudje so ti Rumuni!« vsklikne umetnica, vsa zardela od veselja. »Kdaj gremo?« pristavi hitro. — »Če želite, jutri zjutraj.« In tako se je zgodilo. Ko pride vlak pozno zvečer v Bukarešt, je stalo na kolodvoru v dvojni vrsti okoli šestdeset gospodov v frakih, svečano opravljenih za špalir, za njimi pa vrsta ljudi z gorečimi bakljami. Dve godbi sta igrali rumunsko in italijansko narodno pesem. Patti je bila Italijanka. Ko se je vlak ustavil, je pristopil častitljiv starček z velikim šopkom cvetic in ga je podal umetnici, rekoč: »Plemstvo Rumunije pozdravlja največjo umetnico sveta.« Umetnica koraka v spremstvu impresaria po peronu posejanem s cveticami, in stopi v krasno ovenčane in z lučicami posejane sani. Gospodje, ki so jo sprejeli, stopijo v druge sani, potem pa hajdi v hotel, množica se ploskala, godbe so igrala. »Kaj stane cela komedija?« vpraša v hotelu impresario agenta. »Prav dobro ste napravili.« — »Fraki, razsvetljava, godba in sani, vse skupaj kakih tisoč frankov.« Smejoč gre impresario v svojo sobo. Tisoč frankov, to ni bilo nič; sicer bi Patti ne bila prišla, in ves dobiček bi bil šel po vodi. Umetnica je prišla počim še večkrat v Bukarešt, a tako svečano je niso sprejeli nikdar več. Ina pa še danes Rumune za najljubeznivejše kavalirje na Balkanu.

s Dragocen klobuk. Igralka Gaby Deslys je izjavila nekemu časnikarju, da bo imela pri nekem nastopu klobuk, ki stane osem tisoč frankov.

s Kača Kleopatre. Francoski pisatelj in dramatikar François Marmontel (1723 do 1799) je spisal tudi veliko žaloigro v petih aktih »Kleopatra«, ki obdeluje zadnje dni slovit egiptovske kraljice prav lepo in naravno, ki pa sicer ni bila dosti vredna in so jo le malokdaj igrali. Nekemu podjetnemu gledišnemu ravnatelju v Lyonu je pa prišlo leta 1762. na misel, da bi igro vendar vprizoril, ne ravno pesniku na ljubo, pač pa iz nekega drugega vzroka. Znano je, da piči Kleopatro nazadnje kača in da kraljica na tem umre, kakor je sama hotela. Ravnateljova žena je bila pa doma na vročem ameriškem otoku Martinique — tam kjer tudi Napoleonova žena Josipina — in je imela ukročeno kačo, s katero se je često igrala, v veliko začudenje in tudi strah onih, ki so to videli. Vila si jo je okoli vratu in okoli rok. Njen mož je javno naznanil, da bo v igri

nastopila zares tudi živa kača; to je bila dobra reklama, igra je imela velikanski uspeh, vse je drlo v gledišče, da vidi kačo in občuduje pogum tragične junakinje, ki je tudi sicer res dobro igrala. Na veliko žalost občinstva in še večjo ravnateljstvo je pa nekega dne izginila kača brez sledu. Rekli so, da jo je neki nevoščljiv tekmeč ukradel in vrgel v Rodan.

s Čarovniški zapisnik. 14. sept. 1662 so v Esolingu mučili »čarovnico« in napravili z njo zapisnik, ki je še ohranjen. Pretresujoča vsebina je ta-le: Obtoženko zvežejo, cvili in prosi, pravi, da ni nič naredila: »Ali naj lažem? Oj, oj, kako bolil Ljubi gospodje, prenehajte! Nič ne izpove. Denejo ji takozvani »škorenje« na nogo in ga privijejo. Vpije: »Ali naj lažem in obtežim svojo vest? Potem ne morem več pošteno moliti!« — Hoče jokati, pa ne more. »Res ne morem in če mi odvijete mogoč? Zelo vpije: »Ali naj lažem? Ne morem lagati!« Še bolj navijejo, a ostane stano vitna. »Oj, saj me boste prisilili!« — Strašno vpije. »O, ljubi gospod Bog! Priznala bom, če bi le vedela, kaj!« — Naprej vijejo. Sedaj že kar tuli. »O, ljubi gospodje, nikar me tako ne mučite! Če Vam eno stvar povem, pa hočete vedeti takoj zopet drugo!« — Tako se glasi glas bolečine uboge mučenice k nam. Res, zaslepljeni praznoverni časi so bili to. Omenjeni španski škorenj je obstojal iz dveh železnih plošč, ki so jih položili na noge in jih večkrat tako zelo privili, da se je zlomila kost. Proti čarovniškemu praznovanju so najprevo nastopili jezuiti, zlasti Friderik Spee. Šele proti koncu 18. stoletja je prenehalo preganjanje čarovnic, na Nemškem so sežgali zadnje leta 1748., in sicer v Würzburgu, na Španskem in v Švici so se pa dogajali taki slučaji še v 19. stoletju.

Eno uro v zgoščenem zraku.

»Morate mi oprostiti, če ne odgovorim na vsako Vašo opazko,« pravi moj sed pri mizi. »Ne slišim ravno preveč dobro zaenkrat.«

»O, ali Vas ušesa bolijo?« ga vprašam sočutno.

»Zdi se mi nekako tako; upam pa, da bo kmalu prešlo.«

»Ali je vzrok bolečin zunanji ali notranji?«

»Hvala Bogu, zunanji, in to mi daje upanje, da bo samo od sebe prešlo. Celo uro sem poskušal, kaj se pravi dihati zgoščen zrak.«

»Peljali ste se torej po zrakoplovu?«

»Ne, temveč pod zemljo. Ogleдал sem si zidavo tunela, ki ga delajo pod našo reko.«

Ta pogovor se je vršil na Angleškem in sicer v najbolj južnem delu Londona.

»O, to me zelo zanima. Povejte mi kaj!«

Dobrohotno se je smejal in rekel je: »Prav rad. Samo ne smete si predstavljati, da je stvar bovekako prijetna. Zgoščen zrak vpliva na tistega, ki ni navajen nanj, navadno zelo slabo. — Pregovoril sem nekega delavca v tunelu, da me je vzel sboj v globočino. Ko sva prišla do delavnice, obdane od lesene ograje, mi je poka-

zal moj vodnik mogočen parni stroj s tremi velikanskimi kotli, ki pošiljajo dan in noč brez presledka zgoščen zrak doli v globino. Nagnil sem se čez doprsko ograjo in radovedno pogledal črno globočino, iz katere se je ravnokar peljal nekak čolnček na vrveh. Stopila sva vanj in kmalu sva bila spodaj. Sledil sem vzgledu svoje ga vodnika in sem si vzel svetilko, vtaknjeno v ilovnato kepo, kakršnih je bilo na omari ob steni več pripravljenih. Vžgal sem si jo na kadeči se luči in vlekel sem se nekam težko po podzemskem hodniku, v katerem sva se nahajala. Kajti čeprav so bile stene in strop hodnika suhe, so bila tla vendarle precej močvirna in polna ilovnate brozge.

Ta hodnik je bil že sam zase nekaj posebnega. Bil je to že dokončani del tunela, dobre tri metre širok v zemljo izklesan cilindar, podprt v kratkih enakomernih razdaljah od okroglih železnih tramov, vse dobro pritrjeno in zasidrano. Zgoraj ob straneh sem videl na steni cevi, ki dovajajo zgoščen zrak v pravo delavnico, spodaj pa so neizkopani deli zemlje tvorili nekako klop.

Na tej klopi je sedelo in čakalo veliko resnoosornih mož v debelih jopičih in hlačah, pravi otroci težkega dela. Kakor jaz in moj vodnik je imel vsak luč v roki. Drugi možje, ravnokar napravljeni, so šli s kratkim pozdravom mimo nas in so se oddaljili v oni smeri, iz katerega sva bila prišla midva. Gotovo so eni delali podnevi, drugi ponoči, in so se ravnokar zamenjavali.

Vsi so me nekam čudno pogledali in marsikdo se je nasmehnil. Moja obleka in vsa zunanost sta jim pričala, da ne spadam med nje; in gotovo jim ni moglo v glavo, zakaj bi se podajal človek dvajset metrov pod cesto v umazanost in slab zrak, ne da bi bil v to prisiljen.

»No,« pravi moj vodnik, »ali hočeva še naprej?«

»Gotovo,« odvrnem, »če me boste potem le mogli spraviti nazaj.«

»O, to bom že opravil, le brez skrbi. Samo če boste mogli vzdržati. Ne pozabite, da boste morali dihati sedaj zgoščen zrak.«

»Sem popolnoma pripravljen na to.«

»Potem vzemite tak klobuk kakor ga nosimo mi. Svoj klobuk, dežnik in rokavice pa pustite tukaj. Tu notri ni plesna dvorana.«

Smejal sem se in sem se dal opremiti za raziskovalno potovanje. Potem so zaprli železna vrata in vsi smo bili izločeni od vsake zveze z gornjim svetom.

Moj vodnik — sedaj sem videl, da je bil mojster — pritisne v istem trenutku na gumb na zračni cevi ob oboku, in takoj smo slišali glasen, močno sikajoč glas. Bil je že omenjeni zgoščen zrak, ki je planil sedaj nad nas.

»Držite se za ušesa, gospod,« me opomni neki delavec, njegov glas se mi je zdel, da prihaja iz velike daljave.

»Kako se počutite?« vpraša drugi.

»Prav dobro,« odgovorim, neprijetno se zavedajoč, da me vsi ti delavci skrbno ali pa radovedno pogledujejo. Pravzaprav se pa kar nič nisem dobro počutil. Kar ne-

kam tesno mi je bilo in bolelo me je. Glava mi je godla kakor bi kovali nanjo zelezen obroč, v vsako uho sem mislil, da mi zabadajo kol ali hlod, nakar je začelo peti in šumeti in me zelo boleti. Potem sem bil pa naenkrat popolnoma gluhi in okoli mene je vladala grobna tišina.

Sedaj so odprli pred nami druga železna vrata. Ko smo šli skozi, je bil zrak, ki smo ga dihali, nekoliko boljši, in obenem se mi je povrnil tudi sluh, čeprav še zelo malo. Slišal sem šumenje reke, pod koje strugo se je nahajal še neizdelani del tunela.

Bili smo v nekakem stroju, kojega tehnično ime je »sterha«, to je cilindar, ki ga vodna moč vbija v zemljo; počasi se koplje v vedno večjo globino, dokler ne pride do določene točke, kjer ga ustavijo. Lesen opah odvrta zemljo, da ne pade vanj, delavci morajo pa odtrgani pesek in grušč takoj spraviti skozi vrata, napravljena v opahu. Ravno so vsi pridno vihteli lopate.

Prostor med strojem, ki se je vgrebal v zemljo, in pa med prstenimi in ilovnatimi plastmi, ki jih je stroj izrinil, so takoj izpolnili s tekočim cementom. Če se je cementna plast posušila in je postala trda, tedaj postavijo one železne tramove in hlode, ki smo jih videli že v izklesanem delu tunela.

»Lepa delavnica, kaj ne?« me nagovori eden od delavcev.

»Zares precej čudna,« odvrnem. »Pa koliko časa morate delati tukaj?«

»Po šest ur,« mi odgovori.

Nikakor nisem mogel razumeti, kako more človek vstrajati šest ur v takem ozračju. Meni je pri teh par besedah, ki sem jih izpregovoril, brnel in šumel moj lasten glas v glavi, kakor bi divjalo morje v njej. Slišal sem pa tudi tako nerazložno in iz take daljave kakor bi se nahajal sredi najjutejšega kipenja morja.

Na srečo se mi je približal sedaj moj spremljevalec, dvignil je luč, ki sem jo držal še v roki, do višine mojega obraza in je posvetil vanj.

»Vendar je bolj, da Vas peljem nazaj gori. Bledi ste kakor smrt.«

Čutil sem, da je res bilo tako, in da je bil že zadnji čas, da odideva.

Stopila sva skozi ona železna vrata v prostor nazaj, ki ga imenujejo delavci »zračno zatvornico«. Tehnično ime za to je »pnevmatična zatvornica«. Ko je zaprta vrata za nama, je odprl moj vodnik drugega petelina kakor preje in sedaj je pritekalo k nama navadni atmosferski zrak.

S kako slastjo sem ga dihal! Brez njega moram biti nekoliko časa, potem šele boš videl, da je navadni naravni zrak največji dar božji.

V par minutah je izginil grozni pritisk iz mojih ušes, iz glave pa čut, da je v težkih okovih. Samo ščegetalo me je v nosu, kakor bi se me hotel prijati nahod, vzel sem robec in se vseknil. Začelo je pa sumljivo kapati iz nosu in videl sem, da kapa kri.

»Le nikar se ne vznemirjajte, kar teče naj,« pravi moj vodnik, »to Vam bo le dobro naredilo.« Videl sem, da se je čutil pomirjenega. In res mi je odleglo, tako da

sem čez par minut lahko šel skozi druga železna vrata in potem po tunelu naprej do čolnička z vrvmi.

Prijazno smehljaje me je spremil moj vodnik čez blode in žaganico na prostor pred delavnico, dokler nisem bil na cesti na varnem. Hvaležno sem se mu zahvalil za spremstvo, kajti v glavi mi je še vedno brnelo; in še danes, po osmih dneh, ni popolnoma čista. Tudi sluh še ni v redu. Vsi moji prijatelji soglašajo v sodbi, da je to prav pravična kazen za mojo radovednost. Jaz sm pa le zadovoljen, da sem napravil to lepo pot v podzemski svet.

Zagonetna morilka.

(Konec.)

»Seveda mi je znano, gospod državni svetnik,« odvrne grofica. »Saj ves svet govori o teh strašnih stvareh in moja prijateljica, gospa Ševigné, piše cele zgodbe o njih. O da, grdi zločini so se vršili in se morebiti še sedaj vršijo.«

»Pomislite to, milostna gospa!«

»Bog v nebesih, saj vendar ne mislite, da imam jaz kaj opraviti s temi grdobijami!«

»Tege seveda ne mislim, a kot prvi policist moram stvar razjasniti, to je moja uradna dolžnost.«

»No torej, saj sem pripravljena pomagati Vam na kakoršenkoli način.«

»Hvala! Povejte mi torej vse, brez prikrivanja. Ali ste res poslali svojega služabnika Remyja k gospej Jumelle po neko morilko?«

»Da, res!«

»In to pravite kar tako, tja vendar?«

»Zakaj pa ne?« Grofica se začne še bolj od srca smejati, kakor bi ji bilo to policijsko zasliševanje silovito smešno. »To je pa res preveč. In prav je, da je stvar smešna, sicer bi se morala jokati in to ni prijetno.«

Strežnica Georgette odpre nalahno vrata in javi polglasno: »Milostiva, ravnokar je prišla gospa Jumelle.«

»Kar notri naj pride! Hvala Bogu, vendar je prišla. Tako se bo vse lepo pojasnilo, saj pripelje morilko s seboj.«

V sobo stopi in se vljudno pokloni dostojna gospa pametnega vedenja, lepo oblečena, že malo starejša.

»Milostna gospa naj mi oprostite, da zares nisem mogla priti prej,« reče in se opravičuje.

»No, saj pridete še o pravem času, ljubša gospa Jumelle. Kaj pa morilka, ali jo imate seboj?«

»Da, milostiva, celo petindvajset te vrste jih imam.«

»Petindvajset morilk?« se smeje grofica in vzame majhno skatljico, ki jo je prinesla Jumelle seboj.

Lepa vdova je bila ostala in se obrne sedaj proti ogledalu ter odpre skatljico. Takoj se pa zopet obrne. Poleg njene hrbtne jamice na bradi je bil nalepljen sedaj črna zvezdnat lepotečni obliž, takozvana »muha«, kakor so bile tedaj v navadi.

»Tu vidite morilko!« pravi zmago-slavno. Prosim, gospod državni svetnik,

natančno si oglejte nevarno in strašno zločinko!«

»Kako! Samo ena muha?«

»Da, nekaj prav novega, modna novost.«

»O, kako lepo,« milostiva,« vslikne Jomelle. »Že vidim, da boste imeli danes zvečer na dvornem balu velikanski uspeh.«

»Torej samo to?« pravi državni svetnik precej razočaran. Pogledal je Bazina, ki tudi ni kazal najduhovitejšega obraza.

»Samo to,« reče grofica veselo. »Seveda je pa zame stvar zelo zelo važna.«

»To je moja najnovejša iznajdba v tej stroki,« pristavi Jumelle. »Dosedaj imamo že deset muh: veselo, predrzno, strastno, koketno, peniško, veličastno, vljudno, molčečo, nevarno in pa usodno — in sedaj smo dobili novo, ki bo vse druge vgnala v kozji rog, morilko.«

»Ves iz sebe sem,« pravi Reynie. »Zakaj pa tako strašno ime?«

»Ker hočem doseči z njo morilen uspeh.«

»Pri kom?«

»Pri moških očeh,« se Jumelle poredno smeje.

»In pri moških srcih,« pristavi smehljaje lepa grofica.

»Nekaj se mi sanja,« si misli državni svetnik. »Lepa vdova bi se zopet rada omožila, gotovo ima že koga na piki.«

Vstane. »Vse se je lepo pojasnilo. To me zelo veseli. Vašega slugo Remyja bom takoj spustil iz zapora. Prosim lepo, oprostite moji policijski radovednosti.«

»Zelo sem Vam hvaležna,« odvrne grofica s skritim porogljivim nasmehom. »Danes šele sem videla, kako izvrstno in pazljivo policijo imamo. Sedaj sem res varna. Pod varstvom tako izvrstnega urada bom v bodoče veliko bolj mirno spala in bolj prijetno sanjala.«

»Priporočim se Vam v blagohoten spomin, milostiva.«

»Jaz Vam tudi, gospod državni svetnik.«

Zunaj pa reče Reynie Bazinu: »Sedaj sva se pa enkrat prav pošteno vrezala. Pa nikaner ne bodite tako potrti in v zadregi. Vsakemu se lahko kaj takega pripeti. Kljub vsemu ste vendar moj najboljši uradnik.«

Kmalu se je izkazalo, da je imel Reynie prav. Črna muha »morilka« in drugi vabljivi čari lepe grofice so dosegle popoln uspeh že na dvojnem balu, pozneje ga pa še povečale. Kmalu se je poročila z mladim markijem pl. Billagarde.

Aprovizacija.

a Amerikanski špeh za L. okraj se bo razdeljeval na sladkorne izkaznice. Ker se bodo pa sladkorne izkaznice oddajale pri krušnih komisijah šele v petek, včeraj objavljena razdelitev za enkrat ni mogoča. Razdelitev špeha se zato ne vrši v sredo in petek, ampak prihodnji teden. Razdelilni načrt se pravočasno objavi.

a Kis za II. okraj. Stranke II. okraja prejmejo kis v sredo, dne 30. t. m. na krompirjeve izkaznice pri Mühleisnu na Dunajski cesti, Določa se tale red: Dopol-

dne od 8. do 9. ure št. 1 do 200, od 9. do 10. ure št. 201 do 400, od 10. do 11. ure št. 401 do 600, od 2. do 3. ure št. 601 do 800, od 3. do 4. ure št. 801 do 1000, od 4. do 5. ure št. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po pol litra kisa. Liter kisa stane 2 K 20 vin. Pripravite drobiž.

4% državno posojilo

se vrne v

6 mesecih!

Lepa polt lice in sok pri-nese mnogo prednosti, tako v zdravstvenem kakor v družabnem oziru. Fellerjeva popolnoma neškodljiva preizkušena »Elsa« pomada za obvarovanje in negovanje kože, odstrani nečistost kože, ojeđa pršice, brani proti solnčarici, solnčnim pegam, bori, razkavosti, velosti kože. — Lonček močnejše vrste 6 kron. Omot in poštnina se računa posebej najceneje.

Namesto škodljivega mila

vzemimo za lica Fellerjevo bliznjino mlečno milo »Elsa«, katero je danes še zelo drago ali ima še iste dobrine in neškodljivosti kakor pred vojno. Boljše in finejše za negovanje kože v današnjem času si niti misliti ne moremo. — Ruine las »Elsa« — Tanohina pomada za rast las. Okrepi kožo na glavi, preprečuje plešavost in prezgodnjo osivlost. Lonček močnejše vrste 6 K. Omot in poštnina se računa posebej najceneje.

Za vsakdanje negovanje

telesa so Fellerjeve »Elsa« toaletne pastilje za umivanje telesa, otroške kopeli, kakor za ustno vodo itd. Cena kartonu 1 K 50 v. — S seboj vzeti in povsod v žepu nositi se more bol ublažujoč, hladec, osvežujoč

Fellerjev »Elsa« mentolni migrenski črtnik. V leseni cevki 1 K 50 v. Izvrsten proti glavobolu in migreni, rabi se tudi proti vbođljaju in ranitvi. Voda za oči (collyrium) 2 K 50 v. — Kapljica proti zobobolu 2 K 50 v. — Pravi zagorski prani sok proti kašlju stekl. 3 K. Francovo žganje v stekl. 4-80 in 12-80K.

Za zelodec, prava švedska tinktura, vel. stekl. 7 K 50 v, balzam (melen) mala stekl. 1 K 60 v. Kurja očesa odstrani brez bolečin Fellerjeva turist. tinktura »Elsa« (tekočina) skupaj s čopičem 3 K in turist. obliž po 3 K in 1 K 50 v. Prot pelenju telesa in nog je Fellerjev »Elsa« prašek z vsipom 1 K 50 v. Krmlini prašek za živino davno poznani se zopet dobi. Karton 2 K. Omot in poštnina se računa posebej in najceneje. Kdor naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je treba pri lekarnarju EVGENU V. FELLER, Stubica, Elsa trg št. 245 (Hrv. Zagorje).

Povest o dveh zdravnikih.

Francosko spisal Louis Ulbach. Preložil Pal.

(Dalje.)

Louis Ceret je bil pripravljen na ona velika razodetja, katerih jutranjo zarjo mi pričakujemo, da bi nam poleg in nad tem tvornim, vidnim svetom odkrila popolnoma drugačen svet. Brez svojih resnih fizioloških študijev bi bila zabredla Louis Ceretova religiozna in ljubezni žejna narava v vrtočlavi misticizem. A vera v večno življenje ga je spremljala pri vsakem mrliškem ogledu; upal je, da se bo mogel s pravili svoje vede upirati nepremaganim, a ne za vedno nepremagljivim bolezni. In če sedaj še pomislimo, da je našel mlado, lepo in ljubeznivo bolnico, prijateljico svoje mladosti, potem bomo razumeli njegovo hrepenenje po vedi in mrzlično marljivost, s katero je proučeval njeno bolezen. A on ni imel samo naloge, rešiti jo; s svojim instinktom in opozovanjem je odkril sovražnika ravno v možu, ki bi bil moral biti njegov zaveznik in rešiti smrti to nežno življenje. In temu možu, ki ga je tako ljubil in verno oboževal, temu možu ni smel več zaupati, kajti bil je zaslepljen, trmoglav ignorant.

»Ah!« je večkrat vzkliknil, s pestjo v lasch, »zakaj sem študiral? zrastel? Ali imam prav? Ali nimam prav? Kateri izmed naju mori ubogo ženo? Ali sem jaz, ki odpravljam te utrudljive, škodljive pijake? Ali je on, ki je noče zbuditi k življenju? In nikomur ne morem zaupati tega čvoma, nikogar ne smem vprašati? In če se moj oče moti, ... kolikokrat se je potem že zmotil v svojem življenju?«

Louis je prišel tako daleč, da je smatral svojega očeta za pogubonosnega demona svoje domače vasi. Njegova prenapeta občutljivost ga je razburila do skrajnosti, da se je celo bal, iti mimo pokopališča, iz strahu, da ne bi zagledal tam preveč svežih grobov.

Vsak dan je šel na grad. Olimpija ga je sprejela vedno z neprikritim veseljem, kakor bi slutila, kaj se godi v njegovem srcu. Pozdravila ga je, kakor bi hotela reči: »Mlada sem kot ti; rotim te pri tvoji mladosti, brani mojo mladost. Ozdravi me in odpelji daleč proč od tukaj!« Louisa je ta velika ljubeznivost obenem bolešno ganila in razveselila, in uporabljal je tisoč zvijač, da bi odvrnil bolnico od pota vse prestroge pokorščine do njegovega očeta. Pazil pa je, da ni vzbudil suma v njenem srcu. Zavedajoč se svojih dolžnosti kot sin in kot zdravnik, je našel najpremetnejše izgovore. Kot slučajno je prihajal vedno ob času zauživanja zdravil in jih je znal sprétno nadomestiti s pripovedovanjem ali čitanjem. Med očetovimi obiski je bil skrit v parku, in kakor hitro je stari doktor zapustil grad, je obiskal on Olimpijo, in sicer pod pretezo, da bo nadzoroval izvršitev očetovih predpisov. Delala sta dolge izprehode in se živahno razgovarjala, da je prej minil dan, Olimpija pa pozabila zdravnika in zdravila.

Doktor je požiral svojo jezo. Večkrat ga je pograbilo, da bi prepovedal sinu obiske na gradu. Vedel je, da ga ima na

sumu, in ako ravno je bil sicer tako brezčuten človek, tu se je vendar čutil bolešno zadetega v eni sami ranljivi točki: v očetovski ljubezni. Molčeč, ironičen, v svojih najbrezpomembnejših besedah žaleč, je bil prav tako razpoložen za pretepanje kakor za objemanje. Vendar je kljub vsem tem protislovjem nadaljeval svoje delo. Z enakomernim korakom, strašen kot zla usoda, je šel po poti do svojega cilja, in nikdar se ni tresla njegova roka, ko je vsak večer podal grofici stekleničico z zdravili, ki so skravsale njeno življenje za en dan. Kakor Louis XI. pred sveto Devico, tako je molil ta stari brezverec pred svojim milijonom in mu posvetil svoj zločin, ki ga je opravičeval z velikostjo dobička.

»Kadar bom gošev,« je mrmral starec, »naj se prička Louis kakor hoče, potem bom fantu že lahko pritrdir!«

Nekega dne je prišel Louis nekoliko manj žalostnih misli na grad. Preračunal je, da odporna sila te dozdevno tako šibke narave grofice vendar-le zadostuje, da bo mogel zmagati nad neozdravljivimi predhodki svojega očeta. Ker ni namreč dosedaj podlegla grofica temu čezmernemu uporabljanju pomirjevalnih sredstev, mora biti očitno tega že navajena in bo kljub nevednosti svojega zdravnika zopet ozdravela. Njegov oče bi moral biti najneumnejši mazač in najzabitejši empirik, če bi mogel še nadalje tajiti očitno dejstvo, in prišel bo trenutek, mogoče je že blizu, ko bo stari Céret spoznal kratkovidnost svojih predpisov. Pod oživljajočim vplivom tega upanja je stopil Louis v grad.

Pri pogledu na Olimpijo se je zgrozil. Ne daleč od okna je ležala z doli visečimi rokami in potnim čelom iztegnjena v naslonjaču, z napol odprtimi bledimi ustnicami in blodnim, motnim pogledom; mislil je, da umira. Kakor žareče železo se je zbudilo bridko kesanje v prsih mladega moža. Zgrudil se je k njenim nogam in jo prijel za roke z izrazom najiskrenejše vdanosti.

»Odpustite! Odpustite!« je tiho šepetal.

Olimpija je zatrepetala, ko je začutila tako blizu živi dih ljubezni in mladosti.

»Ah! Vi ste? Gospod Louis,« mu je rekla, a ni mogla dalje govoriti. Louis je močno zvonil in dal prinesiti vsa mogoča osvežujoča sredstva in se trudil pol ure, da bi s svojo vedo zopet oživil to lepo, skoraj odrevenelo telo in zopet priklical nazaj dušo bolnice. V razmahu silne moči, da bi iztrgal smrti njeno žrtev, je bilo ravno toliko razkačenosti in svete jeze kot iskrenega sočutja. Kakor umor se mu je zdela sedaj ona mlačnost, s katero se je bojeval proti svojemu očetu.

»Bojazljivec sem,« je govoril vsaki-krat sam s seboj, kadar se je odstranil od njenega naslonjača. Kaj je spoštovanje in družinska sreča v primeri z zavestjo izpolnjene dolžnosti? In ves navdušen vsled

tega plemenitega upora je poiskal steklenice, ki jih je bil prinesel njegov oče prejšnj dan, in razdrobil jih je in razlil njihovo vsebino, potem pa lastnoročno pripravil zdravilo in ga s tresočo roko podal grofici. Končno so se polagoma pričele rdečiti ustnice bolnice; to je bilo dobro znamenje. Srce je pričelo biti enakomernejše, kriza se je bližala svojem koncu. Louis se je bil zgrudil pred Olimpijo na kolena in je boječe pričakoval njenega prebujenja.

»Rešen! Rešen!« je vzkliknil ves iz sebe, ko je videl, da je vsaj za sedaj premagal bolezen.

Olimpija ga je slišala. Rahlo mu je stisnila roko in izpregovorila, gledajoč ga z nepopisno nežnostjo:

»Vedela sem, da vas je poslal Bog, da me rešite; vi ste angel luči, ki sem ga pričakovala.«

Louis ji je namignil, naj miruje, misleč, da se je gospa Fouchy le napol prebudila iz nevarne otrplosti in da govori z njim v sanjah ali halucinaciji. Sledilo je nekaj trenutkov nemih pogledov; nepopisni, nevarni trenutki! Olimpija je gledala lepega, resnega, mladega moža, na čigar otožnem obličju je ležal sijaj nesmrtnega upanja. Saj je bil on, ki je pregal te ledene sence, ki so tako težko ležale na njej. On, oznanjevalec sreče; prijatelj otroških let, s katerim se je zopet vrnilo na grad z njim ubeglo veselje in mladost. Se nikdar ni tako dobro razumela njegovega pogleda; še nikdar ni s tega jasnega čela teh lepo oblikovanih ustnic in s harmonije njegovega obraza tako jasno odsevala njegova dobrosrčnost, njegov pogum in vrlum. Mladi zdravnik pa je opazoval bolnico z občutki ljubosumnega umetnika, ki bi nikdar ne dovolil, da bi prostaška roka nadaljevala dela njegova lastnega dleta. Jaz sem zopet pobarval ta lica in pričaral nazaj nasmeh na te blede ustnice; vsa ta nežna ljubkost je moje delo in samo moja lastnina. Boginja zdravilstva se mu do takrat še ni bila razkrila; sedaj je vrazdoščen spoznal, da je mnogo lepša in ljubejša, kot je kdaj sanjal, in mislil je, da je vsled tega doživljaja ob pričetku izvrševanja svojega poklica še posebno posvečen od roke prijateljice, ki mu jo je poslal sam Bog. Srečno praznovestvo! Mlada dva človeka nista, ne zavedajoča se svoje ljubezni, ničesar slutila, in vendar bi bil on, iz nežnega sočutja, v vsej svoji nedolžnosti pritisnil lepo bolnico na svoje srce, na svoje ustnice, če bi si bil le upal — in ona, vsa hvaležna, bi se bila na prvi migljaj vrgla v naročje nebeškega prijatelja, katerega je oboževala v svojem srcu z molitvami hvaležnosti, kar se spodobi le Bogu samemu. Tihi zvoki ure so zbudili oba nenadoma iz njune zamaknjenosti.

»Sedaj bo prišel doktor,« je smehljajoč se izpregovorila okrevajoča Olimpija globoko ganjena. »Kako vam bo hvaležen, da ste ga tako dobro nadomestovali!«

(Dalje.)